

Характеристику представників кожного з отриманих кластерів наведено у табл. 2. Акцент зроблено саме на характерних значеннях, притаманних кожному кластеру.

Таблиця 2

Характеристика кластерів за показниками

Кластер 1	Кластер 2	Кластер 3	Кластер 4
1) Високий рівень зайнятого населення на всіх підприємствах 2) Низька частка зайнятих на середніх та малих підприємствах у % до загальної чисельності зайнятих 3) Висока чисельність населення 4) Високий рівень як прибутків, так і збитків на середніх та малих підприємствах	1) Низький рівень зайнятості на малих та мікропідприємствах 2) Низький прибуток по середнім та малим підприємствам 3) Підвищені збитки по середнім підприємствам	1) Низький рівень зайнятого населення на великих підприємствах 2) Найвища частка зайнятих на середніх підприємствах у % до загальної чисельності зайнятих	1) Низький рівень зайнятого населення на середніх підприємствах 2) Найвища частка зайнятих на малих та мікропідприємствах у % до загальної чисельності зайнятих

До першого кластеру віднесено м.Київ. До другого – Дніпропетровську, Донецьку і Луганську області, до третього – Вінницьку, Волинську, Житомирську, Запорізьку, Київську, Львівську, Полтавську, Рівненську, Сумську, Харківську, Хмельницьку, Черкаську, Чернігівську, а до четвертого – Івано-Франківську, Кіровоградську, Миколаївську, Одеську.

Таким чином, Вінницький регіон віднесено до найбільшої категорії областей України, які характеризуються високою часткою зайнятих на середніх підприємствах у % до загальної чисельності зайнятих при відносно низькому рівні зайнятого населення.

Література

1. Буркіна Н. В., Наумова М. А. Построение рейтинга надежности страховых компаний Украины средствами кластерного анализа и CCR моделей. *Economics, management, law: problems and prospects: Collection of scientific articles*. Vol. 2. Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, 2015. P. 195–198.
2. Державна служба статистики України. URL: Ukrstat.gov.ua

УДК 338.2

БАЗОВИЙ ДОХІД В УКРАЇНІ: ЕКОНОМІКА ТА СУСПІЛЬСТВО

І. Г. Гевлич

Поняття базового доходу (Guaranteed minimum income) як форми соціального забезпечення громадян, згідно з якою держава або орган місцевого самоврядування виплачує кожному громадянину гарантований мінімум грошового забезпечення безумовно до його віку, статі, фінансового становища чи зайнятості на сьогодні є об’єктом, цікавим для дослідження як для вітчизняних, так і для закордонних вчених та практиків державного управління.

Станом на 2016 р., коли були започатковані власні дослідження у цьому напрямку, джерелом інформації слугували праці майже виключно закордонних дослідників щодо сутності даної дефініції, історії її еволюції, переваг та недоліків її використання в теорії державного управління та фінансування соціальних видатків, практики локального

застосування [1–3]. Наразі ідея базового доходу є жваво обговорюваною і вітчизняними дослідниками, серед яких О. О. Корчинська, О. В. Длугопольський, Т. І. Длугопольська та інші [4–5]. Але у зазначених дослідженнях реалізація ідеї базового доходу у національних масштабах одногласно виключається.

Метою даного дослідження є обґрунтування можливості реалізації зазначеної ідеї в Україні.

За визначенням Всесвітньої мережі основного доходу (The Basic Income Earth Network – BIEN) базовий дохід характеризується такими рисами: періодичністю (сплачується з регулярним інтервалом, наприклад, щомісячно, а не в якості одноразового гранту); оплатою виключно готівкою, що надає отримувачам свободу витрат; індивідуальністю (сплачується особі, а не домогосподарству); безумовністю (сплачується без перевірки фінансового становища, без вимог до працевлаштування чи наміру працювати).

Аргументи за реалізацію концепції безумовного базового доходу розглядалися у роботі [6] і наразі суттєво не змінилися: застосування базового доходу є достатньо простим за механізмом організації, в змозі вирішити проблему нужденності, подолати гендерну нерівність, мотивувати населення до особистісного розвитку, прибрати корупційну складову призначення соціальної допомоги. Крім того, з точки зору розвитку національної економіки це призведе до ліквідації витрат на адміністрування соціальних виплат та стимулювання внутрішнього попиту. Але як зазначалося, сьогодні в Україні найважливішими чинниками прийняття рішення щодо запровадження базового доходу є політична воля вищого керівництва держави та сприйняття цієї ідеї суспільством. Противники концепції аргументують своє ставлення зовсім не великими фінансовими витратами, адже за розрахунками економіста Всесвітнього економічного форуму Скотта Сантенса, загальні витрати на адресну підтримку бідняків в США сьогодні перевищують 1 трлн. дол. тоді як базовий дохід обійшовся б у кілька сот мільярдів. Вони наполягають, що введення базового доходу призведе до відсутності мотивації до праці і занепаду не тільки економіки, а й людства як такого.

На протязі останніх сорока років локальні експерименти із запровадження базового доходу проводилися (або проводяться досі) у таких країнах, як Намібія, Кенія, Індія, Італія, Фінляндія, Нідерланди, Німеччина, Канада, США. Результати експериментів вважаються позитивними за багатьма критеріями.

Що ж стосується можливості фінансування базового доходу у сучасній Україні, наразі є брак верифікованої інформації для точних обрахунків. Грубі підрахунки сумування фінансування стипендій, пільгового проїзду, субвенцій з державного бюджету на виплату соціальної допомоги, надання пільг та житлових субсидій соціально вразливим категоріям населення, утримання Пенсійного фонду України та Міністерства соціальної політики (існування яких в умовах базового доходу не є обґрунтованим) дають близько 428 млрд. грн. станом на 2018 р. тільки видатків державного бюджету. А. Ставицький вважає за можливе розглядати в якості джерела фінансування базового доходу величину від 856 до 1020 млрд. грн., що витрачаються непрозоро, неефективно із надто дорогим адмініструванням пільг, і можуть бути витрачені на фінансування базового доходу від 1928 до 2297 грн. на дорослу особу та від 482 до 574 грн. на дитину щомісячно [7]. Слід зауважити, що у цих підрахунках не були враховані соціальні витрати, що містяться в інших статтях державного бюджету, а також видатки на соціальні заходи та підтримку соціально вразливих категорій населення місцевих бюджетів. Крім того, може бути передбачена можливість використання на дані цілі доходів від приватизації звільнених необоротних активів соціальних фондів, зменшення збитків державних чи муніципальних підприємств, які потерпають від наявності пільговиків тощо.

З урахуванням вищевикладеного можна зробити наступні висновки:

1. Ефективність застосування концепції безумовного базового доходу доведена результатами численних експериментів у країнах, що розвиваються, та країнах із розвинутою економікою.

2. Фінансування базового доходу населення вимагає перегляду державної стратегії соціального захисту, широкого прийняття цієї ідеї суспільством та політичної волі уряду.

3. На основі наявних даних очевидна потенційна ефективність використання ідеї базового доходу в умовах сучасного етапу розвитку вітчизняної економіки. Для подальшого дослідження необхідна наявність верифікованих даних для врахування загальної величини фінансування соціальних витрат бюджетів усіх рівнів та даних оцінки активів соціального призначення.

Література

1. Ідея звільняючого безумовного основного доходу. URL : http://www.psgd.info/files/publications/extern/bge_book_10.pdf.

2. Basic Income Earth Network (BIEN): офіційний сайт. URL: <http://basicincome.org>.

3. Пранаб Б. Чи допоможе бідним країнам загальний базовий дохід? / URL : <http://bastion.tv/news/chi-dopomozhe-bidnim-krayinam-zagalnij-bazovij-dohid/>.

4. Корчинська О. О. Безумовний базовий дохід як інструмент управління бідністю. *Інтелект XXI*. 2018. № 2. С. 98–101.

5. Длугопольський О. В., Длугопольська Т. І. Концепція безумовного базового доходу як альтернатива бісмарківській моделі держави добробуту: від теоретичних студій до експериментальних практик. *Економіка: реалії часу*. 2017. № 2(30). С. 32–46.

6. Гевлич І. Г., Гевлич Л. Л. Базовий дохід в контексті вирішення проблем соціального захисту населення України. *Економіка і організація управління*. 2016. № 2 (22). С. 146–154.

7. Ставицький А. Застосування концепції безумовного доходу в економіці України. *Економіка*. 2016. № 1 (178). С. 29–34.

УДК 378.4

ТРЕНДИ ОБЛІКОВОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ

Л. Л. Гевлич

Динаміка економічних процесів в Україні та світі, інформатизація суспільства та бізнес-процесів, виклики ринку праці у ХХІ сторіччі обумовлюють необхідність реформування системи підготовки фахівців у сфері обліку, зокрема, у рамках вищої освіти.

Подальший розвиток професійної підготовки майбутніх бухгалтерів слід досліджувати за двома напрямками:

- 1) оптимізація сутності освітніх програм;
- 2) удосконалення методики викладання.

Щодо першого напрямку має бути збережений розумний баланс між формуванням фахових компетентностей в рамках суто облікових дисциплін та вихованням дослідника, здатного до постійного оновлення отриманих теоретичних знань та удосконалення практичних навичок.

Сучасність вимагає від будь-якої професії lifelong learning як «діяльності з навчання, здійснюваній протягом життя, з метою вдосконалення знань, умінь і компетенцій як в інтересах особистісного, громадянського і соціального розвитку, а також/або для отримання роботи» [1]. Особливо ця тенденція важлива в обліковій професії з урахуванням швидких змін в умовах господарювання, облікових технологіях та законодавчій базі.

Так само динамічно слід коректувати і освітні програми для урахування викликів ринку праці. Необхідною при цьому є тісна співпраця проектних груп та стейкхолдерів освітнього процесу, насамперед, потенційних та реальних роботодавців. Експертиза освітніх програм за їх участі, якщо вона не є формальною, є фідбеком бізнес-спільноти на